

> Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

De voorzitter van de Onderzoeksraad voor Veiligheid
De heer ir. J.R.V.A. Dijsselbloem
Postbus 95404
2509 CK Den Haag

Bestuurskern
Dir Omgevingsveiligheid &
Milieurisico's
Cluster E

Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Contactpersoon

[Redacted]

[Redacted]

Datum 9 juli 2019
Betreft Chemie in Samenwerking

Ons kenmerk
IENW/BSK-2019/147234

Geachte heer Dijsselbloem,

Op 21 juni 2018 publiceerde de Onderzoeksraad voor Veiligheid het rapport Chemie in samenwerking, naar aanleiding van onderzoek naar incidenten in 2015 en 2016 op het industrieterrein Chemelot. Ik heb mijn reactie op de aanbeveling die in het rapport aan het ministerie van IenW is gedaan op 20 december 2018 aan uw voorganger gestuurd.

In deze brief wil ik enerzijds ingaan op mijn inspanningen om de veiligheid binnen chemieclusters te vergroten en anderzijds op de recente brief van Gedeputeerde Staten van Limburg aan u over de acties die de provincie inmiddels heeft ingezet en de reactie van Chemelot op het rapport Chemie in samenwerking.

Chemie in samenwerking

In het rapport Chemie in samenwerking is in het bijzonder ingegaan op maatregelen op Chemelot. Met name het aspect van ruimtelijke ordening heeft daarbij aandacht gekregen, evenals het functioneren van de koepelvergunning waaronder Chemelot opereert. De Onderzoeksraad heeft daarbij benadrukt dat een chemiecluster als Chemelot, juist vanwege de cumulatie van risico's voor de omgeving en de eigen werknemers, en in het geval van Chemelot ook studenten, de plicht heeft om alles in het werk te stellen om de veiligheid voor zijn omgeving te verzekeren, ook als dat niet uit wettelijke verplichtingen volgt. Een gezamenlijke ambitie en strategie kan daarom van Chemelot verwacht worden. Ik onderschrijf deze stellingname van de Onderzoeksraad en ik ben van mening dat deze ook geldig is voor de andere chemieclusters in Nederland. Binnen het programma Duurzame Veiligheid 2030 wil ik hier invulling aan geven. Daarbij houd ik rekening met de grote verschillen tussen de clusters, waar het gaat om ontstaansgeschiedenis en organisatie.

Duurzame veiligheid

Zoals ik ook meldde in mijn brief van december vorig jaar en zoals ook is aangehaald in het rapport Chemie in samenwerking, zijn de zes chemieclusters in Nederland één van de onderwerpen in het programma Duurzame Veiligheid 2030. In dat kader is al in 2016 een inventarisatie gemaakt van collectieve maatregelen binnen chemieclusters om de veiligheid te vergroten. Deze maatregelen, of *best practices*, hebben gemeen dat zij in een of meer van de clusters worden uitgevoerd, maar geen van alle in alle clusters. De conclusie is tweërlei:

collectieve maatregelen zijn mogelijk en uitvoering is afhankelijk van omstandigheden die per cluster verschillen. Een aantal best practices is uitgewerkt in workshops voor de zes clusters. De workshops hebben geleid tot uitwisseling van kennis, met als resultaat dat maatregelen worden overwogen door clusters die deze maatregelen nog niet uitvoeren. Op het gebied van gezamenlijke brandweer heeft dat bovendien bijgedragen aan concrete acties. Een aantal maatregelen zal nog in workshops worden uitgewerkt. Deze aanpak heeft geleid tot meer aandacht binnen de clusters voor de collectieve mogelijkheden voor versterking van de veiligheid. Ik wil er nu op aansturen dat deze aandacht een structureel karakter krijgt doordat de clusters zich op veiligheid organiseren.

Bestuurskern
Dir Omgevingsveiligheid &
Milieurisico's
Cluster E

Ons kenmerk
IENW/BSK-2019/147234

Onderzoek Universiteit Antwerpen

Binnen het programma Duurzame Veiligheid 2030 is verdere verdieping gezocht door een onderzoeksopdracht in 2018 aan de Universiteit Antwerpen en de Technische Universiteit Delft. De onderzoeksresultaten zijn gepubliceerd in april van dit jaar. De resultaten betreffen de parameters die bepalend zijn voor de veiligheid binnen chemieclusters in vergelijking met die bij risicovolle bedrijven buiten clusters. In de parameters kunnen dan de 'knoppen' worden gezien, waaraan gedraaid kan worden om de veiligheid te vergroten. Het onderzoek geeft aan welke knoppen tot resultaat kunnen leiden en tevens de voorwaarde die daarvoor geldt: een cluster dient als een instelling te functioneren, met een gedeelde verantwoordelijkheid voor de beheersing van alle risico's binnen het cluster. Dit ondersteunt mijn voornemen om stappen te zetten naar de organisatie van clusters op veiligheid.

Modernisering Omgevingsveiligheid

Met de Omgevingswet (inwerkingtreding 2021) verandert het instrumentarium voor het omgaan met de veiligheid rond bedrijven die met gevaarlijke stoffen werken. Dat is het gevolg van mijn programma Modernisering Omgevingsveiligheid. Alle activiteiten met gevaarlijke stoffen hebben straks op basis van de wet aandachtsgebieden voor brand, explosie en giftige wolken. Daarmee kan iedereen straks in één oogopslag zien welke gevaren op een bepaalde locatie om aandacht vragen. Voor locaties met meerdere (petro)chemische bedrijven is in het Besluit Kwaliteit Leefomgeving onder de Omgevingswet een speciaal instrument opgenomen: het risicogebied. Met het risicogebied kan het bevoegd gezag in het ruimtelijk beleid voor langere tijd de balans tussen risicovolle activiteiten en activiteiten in de omgeving van deze risicovolle activiteit vastleggen. In een pilotproject in een aantal clusters (Amsterdam, Rotterdam, Chemelot en Moerdijk) is daarmee geoefend. Dit proces, dat de toekomst is voor de ruimtelijke ordening door overheden, maakt de overheden zeer bewust van de risico's die clusters met zich meebrengen. Dat blijkt ook uit de recente brief van Gedeputeerde Staten van Limburg aan u, waarin u geïnformeerd worden over de acties die de provincie inmiddels heeft ingezet. De aandachtsgebieden en de afwegingen die omtrent de invulling daarvan genomen moeten worden, zijn nu het kader voor het bevoegd gezag van Chemelot – de provincie en de omringende gemeenten – om een gezamenlijke veiligheidsvisie op te stellen. Dit vormt dan een onderdeel van het omgevingsplan. Ik vind het goed om te zien dat bevoegd gezag op deze manier invulling geeft aan de inzichten die tijdens de pilot zijn verkregen. Overigens zijn de bevindingen van deze pilot verwerkt in het boekje 'Het chemisch cluster en de grote maatschappelijke opgaven' dat overheden helpt om ook de beheersing van risico's op een voor de omgeving positieve manier vorm te geven.

Ingezette acties van de provincie Limburg

Op een tweetal aspecten van de brief van Gedeputeerde Staten van Limburg wil ik nog ingaan.

Bestuurskern
Dir Omgevingsveiligheid &
Milieurisico's
Cluster E

Zoals ik reeds noemde, biedt het Besluit kwaliteit leefomgeving straks de bevoegdheid aan het bevoegd gezag om een zogenoemd risicogebied aan te wijzen. Binnen dat gebied kunnen risicovolle bedrijven hun activiteiten ontplooiën, zolang zij binnen de risicocontour van het gebied blijven. De aankondiging van Gedeputeerde staten dat op de langere termijn een "bufferzone" rond Chemelot overwogen wordt, plaats ik binnen deze bevoegdheid. Het gaat daarbij niet alleen om het stellen van – fysieke – grenzen aan risicovolle activiteiten en dus aan risicovolle installaties, maar ook om het stellen van grenzen aan andere functies, zoals wonen en werken in kwetsbare objecten en dus aan overheden. Op die wijze krijgen en houden risicovolle bedrijven ruimte voor economische groei zonder dat het basisveiligheidsniveau voor de omgeving wordt aangetast.

Ons kenmerk
IENW/BSK-2019/147234

Het tweede punt waar ik op in ga, heeft betrekking op de Brightlands Chemelot Campus. Op de Campus vinden onderzoeks- en onderwijsactiviteiten plaats. Gedeputeerde Staten constateren in hun brief dat onder de overkoepelende omgevingsvergunning, de wetgeving formeel geen aanknopingspunten biedt om de risico's voor kwetsbare objecten (waar onderwijsactiviteiten met aanzienlijke aantallen studenten onder vallen) op de campus te beoordelen. In mijn eerdere reactie heb ik aangegeven de zorg daarover van de Onderzoeksraad te delen. Ook in het licht van de mogelijkheid dat ook andere chemieclusters voor de mogelijkheid van een koepelvergunning opteren, acht ik dit een ongewenste situatie. Ik zal die situatie, samen met de andere overheden, onderzoeken om te bezien of aanpassing in beleid of regelgeving nodig is.

Reactie Chemelot

Inmiddels heb ik ook de reactie van Chemelot op de aanbevelingen die de Onderzoeksraad aan het chemiecluster heeft gedaan, ontvangen. Chemelot heeft opvolging gegeven aan de aanbevelingen die de Onderzoeksraad haar gedaan heeft. Een veiligheidsvisie die ondertekend is door alle partijen op Chemelot stelt scherpe doelstellingen voor 2025 voor het industriecomplex. Het jaartal hangt samen met de toekomstvisie die Chemelot eerder heeft opgesteld en waarbij investeringen gemoeid zijn. Veiligheid is nu onderdeel van die toekomstvisie. De implementatie van de veiligheidsvisie is programmatisch opgezet. Aanpak van ageing is daar onderdeel van, evenals leren van incidenten en het integreren van sensoren tot een monitoringssysteem voor Chemelot als geheel. Het systeem van *checks* en *balances* binnen Chemelot is versterkt. Tenslotte is een afwegingskader opgesteld voor (nieuwe) activiteiten op de Chemelot Campus. Dat dit nodig is, onderstreept wat ik eerder opmerkte over de constatering van Gedeputeerde Staten over het ontbreken van aanknopingspunten. Het beleid van Chemelot is erop gericht de meest risicovolle activiteiten op de Campus steeds verder af te zonderen. Ik constateer dat op organisatorisch niveau veel is gebeurd op Chemelot. Ik beschouw dit als een extra impuls voor de veiligheid. Hoezeer ik ook in het voorgaande ben ingegaan op het belang van de organisatie van clusters op veiligheid en hoezeer ik daarom ook ingenomen ben met wat inmiddels is bereikt, ik onderstreep tegelijk de noodzaak van een sterke veiligheidscultuur en investeringsbereidheid in veiligheid bij de individuele bedrijven. Het een mag niet ten koste van het ander gaan. De omgeving van Chemelot heeft recht op een verbetering van de veiligheidsprestaties.

Slot

Ik eindig met de constatering dat het rapport Chemie in samenwerking veel in gang heeft gezet en een goede impuls is voor wat al op de wagen was. Het rapport draagt bij aan het draagvlak voor gezamenlijke inspanningen van de betrokken partijen in en rond chemieclusters om de veiligheid te versterken, ook als het gaat om inspanningen die verder gaan dan de wettelijke vereisten. Ik wil dat draagvlak in samenwerking met het bedrijfsleven en de wetenschap verder versterken.

Bestuurskern
Dir Omgevingsveiligheid &
Milieurisico's
Cluster E

Ons kenmerk
IENW/BSK-2019/147234

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT,

S. van Veldhoven ~~Van der Meer~~ *v. Veldhoven
id Meer.*